

meer afbeeldingen van de eerste twaalf Romeinse keizers gemaakt dan van enige menselijke figuur, op Jezus en de maagd Maria en een enkele heilige na wellicht'. Over afbeeldingen van die keizers (van Caesar tot Domitianus) gaat het in haar boek. Vanaf de oudheid tot aan de moderne tijd. Van antieke bustes tot moderne standbeelden. Het gaat over eenvoudige gravures maar ook over kostbare objecten. Over de serie van elf keizerportretten van de schilder Titiaan, bijvoorbeeld. Schilderijen die die zo beroemd werden dat er, ondanks dat ze allemaal bij een brand in 1734 verloren gingen, telkens weer exemplaren in de kunsthandel opdoken. En over de beroemde wand-schilderingen in het trappenhuis van Hampton Court. Maar ook over het 'Romeinse' servies dat King Georg IV in 1800 aanschafte. These kopjes met keizerportretten.

Mary Beard behandelt de vraag: waarom hebben kunstenaars zo vaak en op zo veel verschillende manieren die Romeinse keizers afgebeeld? En waarom werden ze aangeschaft, als dure beeldhouwwerken, goedkope plaquettes of zelfs als een eenvoudig drukwenkje? Een absoluut antwoord geeft Beard niet. Maar wat zij wel laat zien is dat het voor een belangrijk

deel gaat om de verbeelding van de macht. Macht die verankerd is in het glorieuze verleden. Zoals sommige keizers zich als de legitieme opvolgers van hun illustere voorganger Alexander de Grote zagen, zo beschouwden westerse heersers, van Karel de Grote en de Habsburgse monarchen tot Napoleon, zich als de rechtstreekse opvolgers van Caesar of Augustus. Die identificatie kreeg gestalte in de manier waarop ze hun paleizen inrichtten en de manier waarop ze zichzelf of hun familie lieten afbeelden. Maar niet alleen onder de gekroonde hoofden vormden de omgang met Romeinen de manier om zich naar buiten te manifesteren. Vanaf de Renaissance vulden ook voornamelijk en minder voornamelijk burgers hun buitenwereld met stadspaleizen met artistieke verwijzingen naar de klassieke oudheid.

Maar wie er wordt afgebeeld op al die kunstwerken is vaak behoorlijk onduidelijk. Sommige keizers laten zich makkelijker herkennen dan andere. Dat leidde in de loop der eeuwen tot talloze misvattingen en herinterpretaties. Wat Beard ook duidelijk maakt is dat veel afbeeldingen ook nauwelijks te dateren zijn. Een mooi voorbeeld vormt een marmeren buste die ooit als het portret van Julius Caesar een ereplaats had in het British Museum, die vervolgens als een 18^e-eeuwse kopie in het depot verdween om later, zij het op een minder prominente plaats, weer in de collectie te worden opgenomen als portret van een onbekende Romein. Mary Beard schreef een prachtig, aanstekelijk boek dat uitblinkt door de enorme hoeveelheid, soms verbijsterende, soms hilarische maar steeds relevante details. ◀

Auteur: Mary Beard

Titel: Twaalf keizers. De verbeelding van de macht van de antieke wereld tot nu (Twelve Caesars)

Uitgeverij: Athenaeum - Polak & van Gennep, 2022, vertaald uit het Engels door Brenda Mudde en Maarten van der Werf

ISBN: 9789025314156

Prijs: €40.

Twaalf keizers

‘Er zijn,’ zo stelt de Engelse classica Mary Beard in het voorwoord van haar nieuwe boek *Twaalf keizers*, ‘voor de periode van de “mechanische reproductie” in de westerse kunst